KAPITOLA 1.

OBECNÉ ZÁKLADY PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI

1.1. Pojem, obsah, funkce a předpoklady vzniku právní odpovědnosti

Právní odpovědnost patří mezi nejstarší právní instituty, kterými naše společnost reaguje na protiprávní chování subjektů práva s cílem odstranit jeho důsledky. Představuje jeden z **nástrojů, jehož prostřednictvím je zajišťováno řádné plnění právních povinností v občanské společnosti**, a tím i přispívá k **dodržování zákonnosti**.

Z pohledu teorie práva jde o specifický právní vztah, ve kterém dochází na základě porušení právní povinnosti ke vzniku nové právní povinnosti sankční povahy.[1]

Přes značnou pozornost, která je problematice právní odpovědnosti věnována, neexistuje prozatím v teorii práva jednotná a všeobecně přijímaná a uznávaná definice tohoto právního institutu.

V odborné literatuře se lze setkat s následujícími koncepcemi právní odpovědnosti:[2]

1. **Koncepce aktivní právní odpovědnosti**, podle níž se vznik právní odpovědnosti kryje již se vznikem primární právní povinnosti. V tomto smyslu lze na právní odpovědnost pohlížet jako na vztah určitého subjektu k náležitému, řádnému plnění právních povinností.
2. **Koncepce pasivní právní odpovědnosti** (též sankční či retrospektivní) oproti tomu spojuje vznik právní odpovědnosti až s okamžikem porušení primární povinnosti. Z tohoto úhlu pohledu je právní odpovědnost chápána jako odpovědnostní, tj. sankční vztah, jež vzniká teprve v důsledku porušení původní (primární) povinnosti.

Většina současných odborných publikací včetně této vychází z druhé zmiňované koncepce a **pojem právní odpovědnosti** vykládá jako sekundární povinnost vznikající fyzické či právnické osobě za porušení primární povinnosti, která pro ni vyplývá ze zákona nebo jiného právního titulu (např. smlouvy či rozhodnutí).

[1] Srov. GERLOCH, A. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021, s. 173 a násl.

[2] Podrobněji HARVÁNEK, J. a kol. *Právní teorie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 357 a násl.; GERLOCH, A. *Teorie práva*. 8. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021, s. 173 a násl.

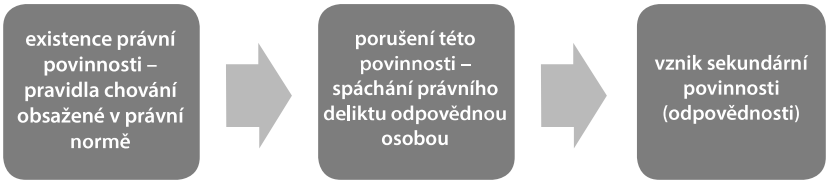

Na právní odpovědnost lze tedy pohlížet jako na právní povinnost, kterou daný subjekt doposud neměl a která mu vznikla až v důsledku porušení povinnosti původní. V této souvislosti je však třeba doplnit, že přestože by se na první pohled mohlo zdát, že odborné publikace, včetně výše uvedeného výkladu, spojují vznik odpovědnostních vztahů toliko s porušováním právních povinností, existují i případy, např. v právu ústavním či občanském, a stejně tak správním, kdy je odpovědnost uplatňována i v určitých osobami nezaviněných situacích, tj. tehdy, kdy žádná povinnost porušena nebyla, např. v případě havárií či živelních pohrom. Této problematice se poté odborná literatura zpravidla věnuje v rámci pojednání o objektivní odpovědnosti, stejně tak tomu bude i v této publikaci.

Obsahem právní odpovědnosti jsou jednak předvídané právní následky (sankční postihy) stanovené právní normou vůči tomu, kdo porušil právní povinnost, a dále prvek státního donucení v podobě vynucení splnění povinnosti přímo anebo pod hrozbou sankce trestní povahy. Může jít o:

- vznik možnosti/oprávněnosti vynucení dosud nesplněné, avšak stále vymahatelné původní povinnosti (např. uvedení věci v původní stav, cestou exekučního řízení či jiným zákonem upraveným postupem);
- vznik nové (sekundární) povinnosti, která stojí samostatně vedle původní povinnosti, resp. ji nijak nenahrazuje a je tíživým důsledkem porušení primární povinnosti (např. povinnost zaplatit pokutu, uložení zákazu činnosti), anebo vznikne namísto povinnosti původní, tj. nahradí ji (např. povinnost odstranit vadu vadného plnění),
- jiné právní následky – např. neplatnost úkonu (např. výpověď podaná ústně), zánik práva (např. neplacení nájemného) či zmeškání lhůty (např. nemožnost jednat).

Jak je patrné i z výše uvedeného, **za základní charakteristický rys (znak) právní odpovědnosti lze tedy považovat sankci (postih) v nejširším slova smyslu**.[3]

[3] *„Rozsah pojmu sankce úplně jasný není. Je jí nepochybně trest, nepochybně jí je povinnost nahradit způsobenou škodu, může jí být i odvolání z funkce, někteří autoři za ni považují i neplatnost smlouvy.“* (KNAPP, V. *Teorie práva.* Praha: C. H. Beck, 1995, s. 200).

Institut právní odpovědnosti tak jednak koresponduje s povinností dané osoby strpět následky svého předchozího protiprávního jednání, současně odpovídá možnosti či přímo povinnosti uplatnění sankčních postihů stanovených zákonem vůči tomu, kdo porušil povinnosti vyplývající mu z právních předpisů, popř. jiných právních titulů, anebo tomu, komu jsou nepříznivé následky vzniklé v důsledku protiprávních stavů přičítány.

Z uvedeného lze dovodit také **základní funkce právní odpovědnosti**, a to:

- **reparační (odškodnění) a satisfakční (zadostiučinění)**, které se typicky projevují při porušení právních povinností v oblasti soukromého práva a směřují k odstranění (kompenzaci) újmy tomu, komu byla protiprávním jednáním způsobena,
- **represivní**, jejíž podstatou je způsobení újmy tomu, kdo porušil právní povinnost; uplatňuje se v rámci veřejnoprávní odpovědnosti, sankce má v těchto případech trestní charakter,
- **preventivní či výchovná –** je spojena s výše uvedenými funkcemi, zahrnuje jak individuální působení na jedince, tj. delikventa, tak i generální prevenci zaměřenou na veřejné mínění. Jde o působení směrem k předcházení porušování právních norem (pod hrozbou sankce osoba volí takové chování, které je v souladu s právem) anebo zamezení recidivě (osoba neopakuje své předchozí protiprávní jednání).

Předpokladem vzniku právní odpovědnosti jsou v obecné rovině následující skutečnosti:

- **Protiprávní jednání anebo protiprávní stav**
  Protiprávním jednáním rozumíme jednání, které je v rozporu s právním předpisem, event. obsahem jiného právního titulu (smlouvy, rozhodnutí aj.). Může spočívat jak v konání (osoba se chovala tak, jak neměla podle práva), tak opomenutí (osoba se nechovala, tak jak měla podle práva). Právně relevantní je však pouze opomenutí (nesplnění) takové povinnosti, která vyplývá subjektu ze zákona, jiného právního předpisu vydaného na jeho základě, smlouvy či rozhodnutí. Odpovědnost může vzniknout též v důsledku protiprávního stavu. Uvedené v plném rozsahu platí pro právo veřejné. Pro úplnost však uveďme, že v soukromém právu je vedle chování *contra legem* postižitelné i jednání *in fraudem legis*, tedy obcházení zákona.
- **Následek**
  Následek se v právu chápe jako porušení nebo ohrožení zájmů a hodnot chráněných zákonem. V soukromém právu v této souvislosti hovoříme

o vzniklé újmě, resp. škodě, je-li újma vyjádřitelná v penězích, v právu veřejném pak o společensky škodlivém následku.
Podle charakteru vzniklé újmy lze rozlišovat:
- odpovědnost za škodu (na věcech),
- odpovědnost za jinou majetkovou újmu (na zdraví, životě),
- odpovědnost za jinou (nikoli majetkovou) újmu (na cti, dobrém jménu, obchodnímu jménu apod.).

Pokud jde o způsob a rozsah náhrady vzniklé újmy, je třeba opět vycházet z její povahy. Pokud je škoda hrazena v penězích, hradí se skutečná škoda a ušlý zisk. Při určování výše náhrady se vychází z ceny věci v době poškození a současně se uplatňuje zásada ekvivalence, tzn. že poškozenému by mělo být uhrazeno tolik, aby si mohl pořídit věc stejného druhu. V úvahu se berou i změny cenových relací. Ve vztahu k náhradě škody na věcech je třeba upozornit i na tzv. *moderační právo soudu*, tj. právo soudu na přiměřené snížení náhrady s ohledem na okolnosti případu (finanční situace, míra zavinění aj.). Tohoto práva nemůže soud využít, jestliže byla škoda způsobena úmyslně. Byla-li škoda způsobena na zdraví, hradí se náklady spojené s léčením, ztráta na výdělku, bolestné a náhrada za ztížení společenského uplatnění. Došlo-li k usmrcení, zahrnuje náhrada škody tzv. pohřebné, výživné pozůstalých a jednorázové odškodnění. Náhrada újmy, kterou nelze vyjádřit v penězích, se realizuje nejčastěji formou veřejné omluvy, např. v tisku, médiích, uložením povinnosti soudem zdržet se určitého jednání aj.

- **Příčinná souvislost** (vztah mezi jednáním a následkem)
  Příčinná souvislost neboli kauzální nexus je jev, bez něhož by jiný jev nenastal nebo by nastal jinak. Základním předpokladem vzniku odpovědnostního vztahu je tedy to, **aby měl způsobený následek přímý původ v protiprávním jednání**.
- **Zavinění** (vnitřní psychický vztah pachatele k následku jeho jednání)
  Právní předpisy České republiky koncipují na základě konstrukce zavinění tři základní druhy odpovědnosti, a to:
  - **Odpovědnost subjektivní**, tj. odpovědnost **za zavinění**, zpravidla stanovena ve vztahu k fyzickým osobám,
  - **Odpovědnost objektivní**, tj. odpovědnost **za následek** (výsledek), protiprávní stav, zpravidla stanovena pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající.

- **Odpovědnost kvazisubjektivní**, tzv. přičitatelnost, tento druh odpovědnosti se uplatňuje ve vztahu k trestněprávní odpovědnosti právnických osob.

Zavinění se tak řadí mezi základní předpoklady odpovědnosti jen v případě subjektivní odpovědnosti.

Výše uvedené základní předpoklady odpovědnosti mohou být v určitých případech vyloučeny z důvodů stanovených (předpokládaných) zákonem, tzn. že s ohledem na jejich existenci odpovědnost nevzniká. Může jít např. o tyto důvody:

- osoba jednala v **duševní poruše** (chybí deliktní způsobilost – osoba není za své jednání odpovědná – nepříčetný pachatel),
- osoba jednala v **krajní nouzi či nutné obraně**, popř. za jiné okolnosti vylučující protiprávnost (chybí protiprávnost),
- **jiné liberační (osvobozující) důvody** stanovené zákonem – zvláštní zákony zpravidla stanoví jako liberační důvod to, že odpovědný subjekt učinil vše, co mohl, tj. vynaložil veškeré úsilí, aby škoda (následek) nenastala. Jestliže nejsou zákonem stanoveny liberační důvody, hovoříme o tzv. **absolutní odpovědnosti**. Této odpovědnosti se nemůže odpovědný subjekt nijak zprostit.

Institut **právní odpovědnosti** tedy reprezentuje **souhrn podmínek, při jejichž naplnění vzniká delikventovi povinnost strpět za spáchaný delikt postih stanovený zákonem**. Z pojmu právní odpovědnosti lze vymezit jednotlivé znaky, na kterých je založena:

- spáchání právního deliktu, tj. porušení či nesplnění právní povinnosti anebo přičtení odpovědnosti za protiprávní stav,
- odpovědná osoba s povinností, ale i schopností nést nepříznivé právní důsledky (sankční postihy),
- uplatnění odpovědnosti, tj. uložení sankce a její plnění.

1.2. Klasifikace právní odpovědnosti

Základem právní odpovědnosti je spáchání právního deliktu. **Pojem právní delikt** je v právní teorii obecně charakterizován jako porušení právní povinnosti, s níž zákon spojuje hrozbu sankce trestní povahy. V rámci tohoto širokého vymezení lze tento pojem chápat v různých rovinách, např. jako jednání či čin porušující platnou právní normu, trestný čin, přečin, zločin, přestupek, disciplinární delikt, provinění aj.

3.5. Přestupkové právo procesní

3.5.1. Řízení o přestupku – obecná charakteristika, jeho specifika a principy

Z úvodních kapitol již víme, že základním ústavněprávním principem nejen pro oblast správního trestání, ale výkon vrchnostenské veřejné správy vůbec je princip zákonnosti (srov. čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Pro oblast správního práva trestního daný princip naplňuje především zásada *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*.[61] Procesním protějškem této hmotněprávní zásady je pak **princip řádného zákonného procesu** (*nullus processus criminalis sine lege*), jenž znamená, že proti nikomu nesmí být vedeno řízení o správním deliktu jinak než ze zákonných důvodů a pouze způsobem, který stanoví zákon.[62] Trest za správní delikt může, resp. musí být uložen pouze takovým orgánem a v takovém procesu, který je stanoven a upraven zákonem.

Pokud aplikujeme výše uvedené na přestupky jakožto jeden z druhů správních deliktů, je nutno konstatovat, že zjištění, zda byl spáchán přestupek, kdo je vinen jeho spácháním a komu bude uložen správní trest, vyžaduje nezbytně stanovení určitého procesu, postupu, a to zákonem. Tímto zákonem stanoveným postupem projednání a rozhodnutí o přestupku je **řízení o přestupku** neboli přestupkové řízení. Hmotněprávní úprava přestupků je tak nezbytně doplněna vlastním veřejnoprávním procesním režimem pro potřeby autoritativní aplikace norem správního práva trestního a rozhodování o právech a povinnostech individuálních adresátů vrchnostenského působení v konkrétní věci – ve věci viny a trestu za přestupek.

Řízení o přestupku lze charakterizovat jako **zvláštní druh správního řízení**. Jde tedy svou podstatou o správní řízení, pro které stanoví zvláštní zákony – v určitých aspektech – odchylnou právní úpravu od obecné úpravy správního řízení obsažené ve správním řádu, a to s ohledem na specifika a potřeby tohoto řízení a norem v něm aplikovaných. Na řízení o přestupku se proto správní řád aplikuje pouze subsidiárně, tj. v souladu s dikcí § 1 odst. 2 správního řádu, podle kterého se správní řád nebo jeho jednotlivá ustanovení použijí tehdy, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. Zvláštním

[61] Podrobněji k této zásadě ve vztahu ke správním deliktům srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, sp. zn. 6 A 173/2002-33.

[62] PRÁŠKOVÁ, H. *Správní trestání.* In HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo.* Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 297.

zákonem upravujícím odchylky od úpravy správního řádu ve vztahu k řízení o přestupcích je především zákon o odpovědnosti za přestupky, konkrétně pak jeho část třetí nazvaná „Řízení o přestupcích". Tento **zákon je v poměru speciality ke správnímu řádu**, tudíž se v přestupkovém řízení souběžně postupuje přednostně dílem podle úpravy zvláštní – obsažené v zákoně o odpovědnosti za přestupky – a ve zbytku návazně podle úpravy obecné – podle správního řádu.

Skutečnost, že přestupkové řízení je zvláštním druhem řízení, kdy zákon o odpovědnosti za přestupky, popř. další zvláštní zákony stanoví odchylky od obecné úpravy ve správním řádu, je dána především podstatou, smyslem a funkcemi realizace správně trestní pravomoci ze strany veřejné správy, která spočívá především v naplnění prvku prevence a represe, příp. i reparace. Je třeba, aby v řízení byl na jednu stranu chráněn veřejný zájem na postihování protiprávních jednání a spravedlivém potrestání jejich pachatelů, na stranu druhou je nezbytné zajistit obviněnému realizaci všech práv, jež mu přísluší a jež zaručuje česká i mezinárodněprávní úprava. Úprava řízení ve správním řádu není schopna postihnout všechna tato specifika, neboť je koncipována jako úprava postihující velké množství různých řízení a procesních postupů realizujících se v nejrůznějších oblastech výkonu veřejné správy. „*Správní řád totiž představuje obecný procesněprávní předpis, který svojí povahou nemusí odpovídat všem formám správních řízení; v konkrétním případě se proto může jevit – podle povahy věci – jako užitečné upravit některé typy správních řízení zvláštním způsobem. Ústavní soud přitom konstatuje, že – z ústavněprávního hlediska – je zásadně v dispozici zákonodárce, které z forem správních řízení ponechá úpravě podle správního řádu a která správní řízení bude regulovat způsobem specifickým.*"[63]

V řízení o přestupku proto správní orgán nemůže postupovat jen podle správního řádu, který obsahuje pouze obecnou úpravu, ale současně ani jen podle zvláštních zákonů, které sice reflektují potřeby správně trestního řízení a stanoví příslušné odchylky či doplnění k obecné úpravě, nicméně nepokrývají v plném rozsahu úpravu celého řízení o přestupcích, což ostatně není ani potřebné a ani žádoucí. Tyto důvodné odchylky od obecné úpravy buď nahrazují některá ustanovení z obecné úpravy, nebo je doplňují, rozšiřují, popř. naopak zužují.[64] Byť tato koncepce kombinace zvláštních předpisů a předpisu obecného je obtížnější pro aplikační praxi, jde o racionální přístup, a bez-

[63] Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 11/2000.

[64] PRŮCHA, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 27.

pochyby i vhodnější, než by bylo vytváření komplexních procesních úprav pro každé jednotlivé správní řízení či procesní postup.

Dále je třeba zdůraznit, že vedle zákona o odpovědnosti za přestupky stanoví **některá procesní specifika** a odchylky pro řízení o přestupcích i **další zvláštní zákony**, např. stavební zákon, vodní zákon, a další; mají však zpravidla charakter jednotlivostí. Tyto zákony jsou pak v poměru speciality ve vztahu k zákonu o odpovědnosti za přestupky, který je pak sám ve vztahu speciality ke správnímu řádu. Při řízení o přestupku je tedy třeba postupovat procesně vždy velice pečlivě a identifikovat všechny relevantní právní předpisy, které se budou na projednání přestupku aplikovat, a následně pak určit i jejich vzájemné vztahy a vazby a rozsah, v jakém se ten který zákon a jeho ustanovení na přestupkové řízení a jeho jednotlivé procesní instituty uplatní.

3.5.2. Subjekty přestupkového řízení

Subjekty přestupkového řízení jsou ty orgány veřejné moci, fyzické a právnické osoby, které mají vlastní vliv na průběh přestupkového řízení. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon"), jim k uskutečnění tohoto vlivu dává určitá procesní práva, která mohou, ale nemusejí realizovat, a vedle toho jim ukládá určité procesní povinnosti. Hlavními subjekty přestupkového řízení jsou správní orgány, které přestupkové řízení vedou a rozhodují o spáchaném přestupku, o vině a trestu za něj, a účastníci přestupkového řízení. Mezi další subjekty přestupkového řízení patří osoby přímo postižené spácháním přestupku, svědci, znalci, tlumočníci a v přestupkovém řízení vedeném proti mladistvému jeho zákonný zástupce, opatrovník a orgán sociálně-právní ochrany dětí.

A. Správní orgány

Přestupkové řízení vede **věcně a místně příslušný správní orgán**. Věcná příslušnost určuje správní orgán, který má z hlediska zákona působnost a pravomoc projednat přestupek v prvním stupni. Místní příslušnost potom určuje, který z věcně příslušných orgánů je z hlediska jeho vztahu k předmětu správního řízení daného jeho územní působností příslušný k projednání přestupku. Funkční příslušnost určuje, který orgán v rámci hierarchie věcně příslušného správního orgánu přestupek projedná. Věcná a místní příslušnost správního orgánu se vždy posuzují k okamžiku zahájení přestupkového řízení, a jestliže by došlo v jeho průběhu ke změně okolností rozhodných pro

určení místní nebo věcné příslušnosti co do stupně, podle ustanovení § 132 správního řádu přestupkové řízení dokončí ten správní orgán, který k němu byl původně příslušný. Ustanovení § 132 správního řádu tímto zakotvuje zásadu *perpetuatio fori*, tzn. trvání příslušnosti toho správního orgánu, u něhož bylo přestupkové řízení zahájeno.[65]

a) Věcná příslušnost

Věcná příslušnost správních orgánů k vedení přestupkového řízení je upravena v ustanovení § 60 odst. 1 a 2 zákona.[66] Z ustanovení § 60 odst. 1 zákona vyplývá, že věcnou příslušnost správního orgánu k vedení přestupkového řízení stanoví zvláštní zákon. Jedná se o jednotlivé inspekce, např. Státní úřad inspekce práce podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, úřady práce podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, celní úřady podle zákona č. 242/2016 Sb., celního zákona, katastrální úřady podle zákona č. 256/2013 Sb., katastrálního zákona, krajské hygienické stanice podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, orgány Státní báňské správy podle zákona České národní rady č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, Národní archiv a oblastní archivy podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, Úřad pro ochranu osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, Český telekomunikační úřad podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, Radu pro rozhlasové a televizní vysílání podle zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, a mnohé další. Pokud však zvláštní zákon věcnou příslušnost k vedení přestupkového řízení nestanoví, je podle ustanovení § 60 odst. 1 zákona k jeho projednání věcně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností. Ustanovení § 60 odst. 1 zákona tímto stanoví **zbytkovou věcnou příslušnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností** k vedení přestupkového řízení pro případy, kdy zvláštní zákon věcnou příslušnost neupravuje.[67]

Obecní úřady obcí vykonávající **přenesenou působnost v základním rozsahu** vedou řízení o přestupcích taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 60 odst. 2 zákona. Jedná se o přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané

[65] K právní úpravě § 132 správního řádu viz FRUMAROVÁ, K., GRYGAR, T., POUPEROVÁ, O., ŠKUREK, M. *Správní právo procesní.* Praha: C. H. Beck, 2021, s. 65.

[66] K právní úpravě § 60 zákona viz podrobně JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 481–487.

[67] FRUMAROVÁ, K. a kol. *Správní trestání.* Praha: Leges, 2017, s. 126–127.

porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje, proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku. Tyto přestupky, jejichž skutkové podstaty jsou upraveny zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, svým charakterem spadají do rámce odpovědnosti obce za ochranu veřejného pořádku podle ustanovení § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích").[68]

Ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 zákona je nadto ve zvláštních zákonech zakotvena věcná příslušnost obecních úřadů k vedení řízení i o dalších přestupcích, např. příslušnost k vedení řízení o přestupcích na úseku lázeňství podle ustanovení § 41a odst. 1 písm. a) zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech. Není však vyloučeno, aby zvláštní zákon stanovil věcnou příslušnost k projednání některých přestupků jen některým obecním úřadům. Např. věcná příslušnost k projednání přestupků na úseku matrik, jména a příjmení je svěřena pouze těm obecním úřadům, které jsou matričním úřadem a které jsou vymezeny ve vyhlášce č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení. Byl-li tedy přestupek spáchán v „nematriční" obci, provede řízení o tomto přestupku matriční úřad, do jehož správního obvodu tato obec spadá.[69] Zákon sice přímo nestanoví, že přestupkové řízení vedou pověřené obecní úřady, protože ty spadají do množiny obecních úřadů podle ustanovení § 60 odst. 2 zákona. Ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1 zákona však může zvláštní zákon stanovit věcnou příslušnost k vedení přestupkového řízení i pověřeným obecním úřadům. Příkladem je ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech.

V územně členěných statutárních městech věcnou příslušností obecních úřadů k vedení přestupkového řízení disponují úřady městských obvodů či městských částí. Pokud jde o věcnou příslušnost obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, tou disponují magistráty. Nicméně statutární město může podle ustanovení § 130 písm. c) zákona o obcích prostřednictvím statutu, který má formu obecně závazné vyhlášky a kterým se uspořádávají vnitřní poměry jeho správy, věcnou příslušnost magistrátu k vedení přestupkového řízení svěřit úřadům městských obvodů či městských částí. **V hlavním městě Praze** věcná příslušnost k vedení přestupkového řízení příslušející obecním úřadům náleží úřadům městských částí s tím, že úřadům městských částí přísluší projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě jen ve věcech,

[68] Tamtéž, s. 126–127.

[69] Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

které jsou jim svěřeny. Věcná příslušnost obecních úřadů obcí s rozšířenou působností přísluší jenom těm úřadům městských částí, u nichž to stanoví Statut hlavního města Prahy.[70]

b) Místní příslušnost

Místní příslušnost správních orgánů k vedení přestupkového řízení, kterou můžeme chápat jako vztah mezi místem spáchání přestupku a správním orgánem, který ho má projednat, je upravena v ustanovení § 62 odst. 1 až 4 zákona.[71] Úprava místní příslušnosti správních orgánů k vedení přestupkového řízení podle ustanovení § 62 odst. 1 až 4 zákona je přitom komplexní speciální právní úpravou k obecné právní úpravě místní příslušnosti správních orgánů podle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád"), z čehož vyplývá, že má před ní přednost. Důvodem tohoto nastavení účinné právní úpravy je praktická důkazní potřeba konat přestupkové řízení v blízkosti místa spáchání přestupku. Blízkost správního orgánu místu spáchání přestupku se totiž projevuje pozitivně zejména při realizaci ohledání místa spáchání přestupku a předvolání účastníků přestupkového řízení nebo svědků přestupku, což ve svém důsledku pozitivně ovlivňuje i délku přestupkového řízení.

V ustanovení § 62 odst. 1 zákona je upraveno základní kritérium místní příslušnosti správního orgánu k vedení přestupkového řízení, kterým je **místo spáchání přestupku**, tzn. že k přestupkovému řízení je a priori místně příslušný správní orgán, v jehož správním obvodu byl přestupek spáchán. Takové kritérium je však nevhodné nebo neaplikovatelné v případě spáchání přestupku mimo území České republiky nebo v případě, kdy sice nelze zjistit místo jeho spáchání, ale je zřejmé místo, kde přestupek vyšel najevo. Z toho důvodu jsou v ustanovení § 62 odst. 2 a 3 zákona upravena **pomocná kritéria** odkazující na zjistitelné skutečnosti, u kterých lze předpokládat přímý vztah ke spáchání přestupku, a tím i ke správnímu obvodu konkrétního správního orgánu. Jedná se zejména o adresu trvalého pobytu nebo adresu sídla podezřelého. V ustanovení § 62 odst. 2 a 3 zákona je tedy uvedeno, že nelze-li místní příslušnost správního orgánu určit podle místa spáchání přestupku nebo byl-li přestupek spáchán v cizině a podezřelý z přestupku je stát-

[70] K problematice věcné příslušnosti viz i PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo.* Praha: Leges, 2017, s. 281–286.

[71] K právní úpravě § 62 zákona viz podrobně JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 493–500.